

УДК 378.147: 81.243

Н. М. УСАЧИК,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри англійської мови
Національної академії Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький

ОПРАЦЮВАННЯ ТЕКСТІВ ЗА ФАХОМ З МЕТОЮ ЗАСВОЄННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКИ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті розглядаються погляди вітчизняних та зарубіжних вчених щодо проблеми вивчення термінологічної лексики, зміст поняття “термін”, етапи навчання термінологічної лексики на базі фахових текстів. Зокрема увага зосереджується на способах семантизації термінів, розкриття їх значень при читанні спеціальних текстів, щоб у подальшому активізувати їх в усному чи писемному мовленні. Особливий акцент робиться на проблемі вивчення термінологічної лексики, засвоєння курсантами фахової терміносистеми як невід’ємного складника функціональної компетенції, що є загалом запорукою успішного професійно спрямованого навчання іноземної мови.

Ключові слова: термінологія, професійна, навчання, фаховий, текст.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Охорона кордонів передбачає широкий спектр професійної діяльності офіцерів Державної прикордонної служби України, а саме: уміння спілкуватися іноземними мовами з громадянами інших держав, які проходять прикордонний контроль у міжнародних пунктах пропуску та перетинають державний кордон.

Сьогодні постає питання, як вивчати іноземну мову і який матеріал викладати для того, щоб відповідати цілям та вимогам професійно-орієн-

тованого навчання. Однією з особливостей вивчення мови професійного спрямування є те, що вона має бути максимально наближена до реальної професійної діяльності майбутнього фахівця.

Основний критерій знання свого фаху – володіння професійною термінологією. Мовні знання – один з основних компонентів професійної підготовки. Оскільки мова виражає думку, є засобом пізнання й діяльності, тому правильному професійному спілкуванню людина вчиться все своє життя.

Володіння іноземною мовою професійного спрямування передбачає не тільки добре знання мови, а й уміння вирішувати ряд специфічних завдань. Одним з таких завдань, безсумнівно, є оволодіння спеціальною термінологією. Знання фахової термінології підвищує ефективність праці, допомагає краще орієнтуватися в складній професійній ситуації та ділових контактах з представниками своєї професії.

Роль термінів у професії важко переоцінити: від правильного розуміння іншомовного терміна іноді залежить розуміння змісту всього тексту, оскільки саме терміни несуть у професійних текстах головне інформаційне навантаження.

Короткий тлумачний словник [8], в свою чергу, дає таке визначення слова “термін”: Термін (лат. *terminus* “границя, кінець, межа”) – це спеціальне слово чи словосполучення, що прийняте в певній професійній сфері і застосовується в особливих умовах. Термін представляє собою словесне означення поняття, яке входить в систему понять певної галузі професійних знань.

Терміни – це слова або словосполучення, які вживаються в досить специфічній сфері мовлення і створюються для точного вираження спеціальних понять і предметів. Інакше кажучи, термін – це слово в особливій функції, і саме в зв’язку з цією своєю функцією термін набуває великої точності значення “чистоти”. Оволодіння англomовною спеціальною термінологією не обмежується простим заучуванням списку необхідних слів та пошуком їх у словнику. Виконання цього складного і комплексного завдання пов’язане з багатьма труднощами як мовного, так і екстра-лінгвістичного характеру і вимагає від майбутнього професіонала солідної мовної підготовки, відповідних перекладацьких умінь.

Важливість цього зумовлює необхідність включення роботи з термінами як одного з компонентів змісту навчання іноземної мови і перекладу в немовних ВНЗ. У теоретичному плані питання термінології досить добре вивчені. Проблеми термінології присвячено безліч наукових праць у рамках мовознавства та прикладної лінгвістики. Розроблені чіткі рекомендації з перекладу науково-технічної термінології.

У посібниках і статтях з проблем англійської фахової термінології автори, зазвичай, роблять акцент на розкритті змісту конкретних термінів та проблемі їх перекладу на українську мову, при цьому питанням методики роботи з термінами приділяється недостатня увага.

На нашу думку, надзвичайно важливо ознайомити курсантів, студентів із загальними мовними особливостями термінів і способами їх перекладу. Це дасть змогу запобігти можливим помилкам, зорієнтує в роботі з термінами, допоможе читати і перекладати спеціальні тексти самостійно.

З цієї причини при навчанні курсантів англійської мови або перекладу важливо не тільки пояснювати значення окремих термінів, а й звертати увагу курсантів на загальні закономірності цього шару лексики, виявляти найбільш типові проблеми, пов'язані з розумінням і перекладом термінів, а також пропонувати можливі шляхи їх вирішення.

Головні труднощі перекладу пов'язані не з перекладом окремих термінів, зафіксованих у термінологічному словнику, а з передачею правильного змісту кожної фрази, якому не завжди відповідає дослівний переклад. Для цього необхідно деяке знання предмета, про який іде мова. Варто погодитися з тим, що умовою правильного перекладу, тобто вибору потрібного слова з числа тих, які слугують передачею терміну оригіналу в різних його значеннях, є правильне розуміння того, про що в контексті йдеться, тобто знання явищ дійсності та їх назв.

Перекладачу може допомогти його філологічна освіта, знання асоціативних зв'язків термінологічних морфем, афіксальні особливості термінів. У будь-якому випадку через різке збільшення попиту на переклад його якість вимагає особливої професійності цього виду діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми. Проблему вивчення фахової лексики роз-

глядали у своїх працях науковці: Д. С. Лотте, Т. Л. Канделаки, В. П. Даниленко, Г. О. Винокур, К. Я. Авербух, В. І. Карабан та інші. Значна кількість вчених та лінгвістів у різні роки займалися проблематикою перекладу інтернаціональної лексики, а саме: В. В. Акуленко, А. Д. Швейцер, Р. А. Будагов, Л. І. Борисова, В. М. Комісаров, І. В. Корунець та інші. Методологічні засади вивчення термінології досліджуються в наукових працях Т. І. Панько, З. Куньч, Ю. А. Зацний, Т. О. Пахомової, О. В. Столярської, О. О. Баловневої та інших.

Проблемами термінології глибоко займалися такі лінгвісти, як Г. О. Винокур, А. А. Реформатський, О. С. Ахманова, В. П. Даниленко, Н. З. Котелова, С. В. Гринев та інші.

Мета статті – розглянути етапи навчання термінологічної лексики на базі фахових текстів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема вивчення термінологічної лексики була і є актуальною у сучасній методиці.

Цілком справедливо вважається, що навчання термінологічної лексики є важливою ланкою у досягненні головної мети навчання курсантів англійської мови. Засвоєння курсантами фахової терміносистеми як невід'ємного складника функціональної компетенції є запорукою успішного професійно спрямованого навчання іноземної мови як засобу спілкування з іноземними партнерами у професійній діяльності. Від рівня сформованості термінологічної компетенції курсантів як основи їх фахової компетенції буде залежати швидкість та якість спілкування.

Одним із шляхів оволодіння терміносистемами спеціалізованої сфери майбутньої професійної діяльності є читання оригінальної літератури за фахом.

Очевидно, що вивчення термінологічної лексики при викладанні іноземної мови професійного спрямування буде тим успішнішим і ефективнішим, чим краще зроблений вибір іншомовного фахового матеріалу, який використовується у навчальному процесі. Вважаються таким базовим матеріалом, перш за все, тексти фахового спрямування, які є “джерелом для розширення фахового термінологічного словника” [1], предметом читання та обговорення на заняттях, основою для використання в ситуаціях мовлення, для аудіювання, тобто для цілеспрямованої і про-

дуктивної мовленнєвої діяльності курсантів. Для ефективного засвоєння навчального матеріалу та термінологічної лексики потрібно створити систему вправ, яка дозволяла би розвивати та покращувати навички з усіх видів мовленнєвої діяльності. Під системою вправ розуміють організацію взаємопов'язаних дій, що йдуть у порядку наростання труднощів, з урахуванням послідовності становлення умінь та навичок. Система вправ буде різною стосовно різних курсів, навчальних умов, етапів навчання. Кожна вправа має бути представлена структурою, яка включає такі аспекти: завдання; виконання завдання; контроль виконаного завдання. Вправи є основним засобом набуття необхідних умінь. Відповідно до виду вправи формулюється й завдання для її виконання. Розрізняють три основні категорії вправ: некомунікативні, умовно-комунікативні та комунікативні вправи. Опрацювання фахових текстів починається з передтекстових завдань на уміння прогнозувати зміст і мету тексту, актуалізувати досвід і знання курсантів. Ці завдання допомагають курсантам сформулювати свою власну думку та підсилюють їх мотивацію.

Обсяг фахової лексики повинен бути достатнім для забезпечення комунікативної діяльності курсантів у межах тематики спілкування. На думку Ю. О. Жлуктенка, “не можна навчати студентів фахової лексики взагалі, її можна навчити лише в межах певної відібраної тематики, яка буде стояти найближче до основних питань профілюючої дисципліни” [4].

Як вважає К. Ф. Кусько [3], “текст за фахом – це, передусім, засіб становлення та розвитку професійної, точніше мовно-професійної майстерності”. Вдало підібраний оригінальний текст виховує культуру термінологічного спілкування курсантів, розширює їх професійно орієнтовану ерудицію, формує комунікативну спроможність, необхідну для професійного і ситуативного спілкування в усній та письмовій формах. Власне читання літератури за фахом збагачує термінологічний словник курсантів, що, у свою чергу, дає можливість транспозиції термінологічних одиниць в усний чи письмовий текст за фахом, тобто будувати непідготовлене висловлювання за професійною тематикою, вести документацію тощо. Текст виступає як основна комунікативна одиниця, якою користується людина в мовленнєвій діяльності. Деякі дослідники з питань термінології

вважають, що саме на основі фахових текстів можна відпрацювати визначення, дефініцію для кожного терміна. Тому важко не погодитись із твердженням, що на кожному занятті необхідно здійснювати читання нових, доступних за складністю і змістом текстів.

На важливість правильного підбору текстів вказує і С. К. Фоломкіна. На її думку, текст виступає “як основна комунікативна одиниця, якою користується людина в мовленнєвій діяльності” [5]. Дослідники термінології вважають, що саме на основі фахових текстів можна опрацьовувати дефініцію кожного терміна. Тому на кожному занятті ми намагаємось працювати з новими, цікавими, доступними за змістом і складністю текстами.

Фахові тексти, на думку Г. А. Гринюк, можуть стати “стимулом для інтелектуальної та мовленнєвої активності студентів під час інтерактивної комунікації на основі прочитаного, забезпечуючи їх, окрім широкого діапазону термінологічної лексики, ще й мовленнєвими формулами наукового реєстру, моделями поведінки, стереотипними фразами, тобто інструментами для продукування висловлювань у післятекстовій діяльності” [6, с. 31].

Отже, викладач іноземної мови повинен вирішити, який текст підібрати для читання на занятті. Ми вважаємо, що це має бути такий навчальний текст (професійно-орієнтований), насичений відповідною термінологією, адаптований до читання та обговорення, активного опрацювання на занятті, корисний та зрозумілий для курсантів. Наприклад, для другого курсу використовуються такі тематичні тексти, як: “Border Protection Missions”; “Border Guard Division”; “Check Points on the Border”; “The Border Post”; “Border Control”; “Travel Documents”; “Detention and Identification”; etc. Для третього курсу: “Border Guard Agencies of other Countries”; “Protection of the Hungarian Borders; “Polish Border Guard”; “Romanian Border Police”; etc. Для четвертого курсу: “Missions of the Border Guard Service of Ukraine”; “Detention and Deportation Program”; “Missions of the Coast Guard”; etc.

На наш погляд, одним із основних критеріїв відбору таких текстів є відповідність програми з англійської мови для прикордонників. Крім того, тексти повинні відповідати таким вимогам, як актуальність та нови-

зна наукової інформації з фаху, її професійно-практична спрямованість, доступність викладу матеріалу та наявність проблеми для обговорення або вирішення. Автентичні тексти повинні сприяти ознайомленню курсантів з особливостями ділового спілкування у сфері професійної діяльності, відповідати пізнавальним та професійним інтересам курсантів. Автентичні тексти за фахом мають бути не лише джерелом інформації, але й основою для інтерактивної мовленнєвої діяльності, матеріалом для моделювання навчально-мовленнєвих ситуацій, які характерні для реальної професійної діяльності фахівців. Від змісту відібраного автентичного матеріалу буде залежати, наскільки ефективно викладач зможе організувати навчальну діяльність на занятті, створити ситуації для пошуку та аналізу визначеної інформації, проконтролювати зміст висловлювань курсантів і водночас розвивати їх аналітичне мислення, наукову здогадку, інтуїцію, критичний підхід до вміщеної в текстах інформації.

Чергове завдання – визначити склад та обсяг термінологічної лексики в межах певних текстів, які відповідають зазначеним вище критеріям, і тематики. Визначення таких найважливіших і найбільш репрезентативних термінологічних одиниць дозволяє звузити коло явищ, які вивчаються, і зосереджує увагу курсантів на специфіці свого фаху. Крім того, відбір лексичного мінімуму для навчання професійного спілкування курсантів необхідно здійснювати на основі типових комунікативних ситуацій, в яких відбувається спілкування фахівців. При відборі термінологічної лексики слід також урахувувати словотворчу цінність термінів та цінність з точки зору реальності їх застосування. Терміни несуть у собі основне інформаційне навантаження тексту і формують робочий словник майбутнього фахівця [7]. Обсяг термінологічної лексики повинен бути достатнім для забезпечення комунікативної діяльності курсантів у межах тематики спілкування, визначеної програми. При відборі термінологічної лексики доречно брати до уваги вікові особливості та інтелектуальний рівень курсантів, їх професійні інтереси й схильності.

Окресливши тематику спеціальних текстів та відібравши термінологічну лексику для активного засвоєння курсантами, вирішуються комунікативні і пізнавальні завдання при роботі з фаховою літературою. Засвоєння термінологічної лексики починається з виконання некомуні-

кативних вправ для набуття навичок оперування термінами і закінчується виконанням умовно-комунікативних вправ у межах практики з мовлення при розв'язанні комунікативних і змістових завдань. Такі вправи охоплюють широкий спектр завдань – від ідентифікації та номінації термінів до активного їх використання. До комплексу вправ при вивченні термінологічної лексики на основі фахових текстів входять три групи вправ; до текстові, вправи для текстового етапу і післятекстові. Системне виконання таких вправ забезпечить не лише розуміння термінологічної лексики при читанні фахових текстів з метою отримання необхідної інформації, але й свідоме і професійно грамотне її застосування у спілкуванні фахівців.

Опрацювання термінологічної лексики при читанні фахових текстів відбувається у три етапи. Завданням першого етапу, який ми називаємо етапом презентації і семантизації термінологічної лексики, є сприйняття, семантизація та первинне закріплення термінів. Це етап дотекстового опрацювання термінологічної лексики, на якому виконуються вправи на номінацію термінів, уміння оперувати термінами на рівні слова, словосполучення або речення [2]. (Наприклад: Give equivalents to the following; Give Ukrainian equivalents to the English verbs, using the cues; Match the word combinations from the left hand column with the right one; Read and translate the verbs, make up word combinations; Choose the right English equivalents to the Ukrainian words; Pick up a corresponding English verbs; Give Ukrainian equivalents to the English verbs; Substitute the verb by the synonymous one; Make up word combinations with the verbs; Fill in the gaps with the words from the word list; Give synonyms to the words. Choose in the right-hand column the correct definition for each word in the left-hand column; Find the word that doesn't belong to the group; etc.) Метою дотекстових вправ є подача, семантизація та первинне закріплення термінологічної лексики. Для семантизації термінів доцільно застосовувати такі способи:

визначення похідних термінів (border, borderguard, borderland, borderman, borderer, borderstone);

деривація термінів (violate-violator-violation; protect-protection-protective; locate-located-local-location);

пояснення термінів засобами англійської мови (Border-1. A part or edge of a surface or area that forms its outer boundary; 2. The line that separates one country, state, province from another; 3. Frontier line. Port of entry, Check point; 1. Any place where imported goods may be received into a country subject to inspection by customs officials; 2. Any place where travelers or immigrants may enter a country after border control. Any place where people or goods are stopped to be examined or looked at.);

підбір термінологічних синонімів (border – brink-verge-trim-edge; boundary – border-frontier; inspection-check-examine-control-check-up; to violate-to infringe-to break);

підбір антонімічних термінів (to allow-to forbid; to permit-to prohibit);

порівняння термінів британського та американського варіантів англійської мови (residence permit – right of abode ;entrant – traveller);

переклад (controlled substance – речовина, що забороняється для перевезення; border authorities – офіційні представники прикордонної служби).

Отже, викладач використовує чимало способів для семантизації термінів, розкриття їх значень при читанні спеціальних текстів, щоб у подальшому активізувати їх в усному чи писемному мовленні. Основними завданнями вправ на цьому етапі роботи з фаховою лексикою є допомогти курсантам ідентифікувати й розуміти основні значення термінів, збагатити запас спеціальної лексики та підготувати курсантів до опрацювання тексту.

На черговому етапі навчання термінологічної лексики, який є етапом подальшого закріплення й автоматизації вживання термінологічних одиниць, вирішуються завдання відтворення термінологічної лексики у мовленні та формування автоматизмів, операцій з термінами. На цьому етапі виконуються вправи на знаходження термінів у тексті, на побудову асоціативних зв'язків, на вміння оперувати термінами на рівні речення і понадфразової єдності. (Наприклад: Fill in the right word into the sentences; Complete the following sentence; Find the word that fit the definition below (all the required words are in the text); Use the following phrases to express agreement or disagreement; Select the right tense form of the verb. Find Ukrainian equivalents to the English word combination; Read and translate

the sentence; etc). Метою вправ текстового етапу є орієнтація курсантів на пошук та сприйняття певної інформації у тексті, а також автоматизація дій з термінологічною лексикою. Основними завданнями цих вправ є контроль процесу читання, мотивування до подальшої роботи з фаховим текстом з метою прогнозування змісту або вираження основної ідеї тексту, виходячи з термінологічної лексики. Виконуючи ці завдання, курсанти переходять до вживання лексики на рівні автоматизму. Такі вправи за спрямованістю дії є репродуктивними, рецептивно-продуктивними, а за ступенем комунікативності – умовно-комунікативними.

Останній етап визначається як стан активізації та контролю засвоєння термінологічної лексики. На цьому етапі відбувається інтегрування сформованих автоматизмів та усвідомлене використання термінологічної лексики у мовленнєвій діяльності курсантів на основі прочитаного. Курсанти виконують післятекстові вправи на вміння осмисленого і творчого оперування термінами як в усному, так і писемному мовленні на рівні понадфразової єдності і тексту. (Наприклад; Decide whether the following statements are true or false; Translate the text into English; Discuss the procedure of the border control in groups; Make a short report containing the information from the text; Make up dialogues based on the text. Work in pairs; Make up a short story answering the questions; Make a short report containing the information from the text; Do two-way translation; Read the dialogue and trade role playing; Use the following sentences in your own dialogue. Work in pairs; Render the text into English; etc). Метою післятекстових вправ є перевірка рівня знань термінів та активізація їх вживання у подальшій мовленнєвій діяльності: дискусія та ділові ігри. Основною метою цих вправ є підготовка курсантів до продукування власних монологічних і діалогічних висловлювань текстового рівня. Такі вправи стимулюють спілкування за проблематикою тексту з використанням термінів, допомагають їм узагальнювати факти і критично аналізувати прочитане. Для підтвердження й аргументації своєї думки курсанти будуть читати інші тексти, шукатимуть додаткові джерела інформації. Ці вправи можна охарактеризувати як рецептивно-продуктивні та продуктивні нижчого і вищого рівня, які передбачають наявність навчально-мовленнєвої ситуації та вмотивованого комунікативного завдання як з вербально-зоровими

операми, так і без них. За критерієм комунікативності це є умовно-комунікативні і комунікативні вправи.

Що стосується текстових і післятекстових вправ, то формулювання завдань до них повинні мати комунікативну спрямованість, викликати потребу в читанні запропонованого тексту, зацікавлювати і навіть заінтригувати читача. Виконуючи завдання дотекстових вправ, курсанти зможуть зосередитись на важливій інформації, налаштуватися на певні позитивні та критичні міркування, сформувати особисту оцінку або своє бачення прочитаного. Врешті-решт це сприятиме як мимовільному, так і добровільному запам'ятовуванню активної термінологічної лексики. Завдання до- та післятекстових вправ повинні формулюватися так, щоб вмотивували до спілкування, до "ініціювання" складного висловлювання за темою прочитаного тексту, давали поштовх до формування та висловлювання власної думки, активізуючи при цьому термінологічну лексику.

Висновки. Отже, можна зробити висновок, що етапи навчання термінологічної лексики співвідносяться з етапами діяльності з опрацювання фахових текстів. Це діяльність до читання тексту, тобто дотекстова, діяльність в період читання, тобто текстова, і діяльність після читання тексту, тобто післятекстова.

Отже, термінологія пронизує весь курс англійської мови, і завдання викладача – знайти такі форми і методи її подачі та опрацювання, які б зробили цей процес цікавим і бажаним для курсанта. Перш за все – це використання сучасних інформаційних технологій, інтерактивних методів і прийомів навчання, які сприятимуть тому, щоб навчити чітко формулювати і висловлювати свою позицію, спілкуватися, дискутувати, сприймати й оцінювати інформацію, тобто активно вживати термінологічну лексику у будь-яких видах мовленнєвої діяльності. Не менш важливим для ефективного засвоєння термінології є створення викладачем творчої, ділової, дружньої і доброзичливої робочої обстановки на занятті, коли курсант працює з творчою наснагою, з вогником, коли всі його дії є вмотивованими, підпорядкованими головному – досягти позитивного результату, показати і виявити себе, розкрити свій фаховий і мовленнєвий потенціал, отримати моральне та емоційне задоволення від успішно

вирішених проблем, які ставляться чи моделюються на заняттях з англійської мови. Так сформується критичне мислення і професійне мовлення курсанта, зросте його компетентність і професіоналізм.

Вивчення іншомовної фахової термінології на немовних факультетах є важливим сегментом загального процесу підготовки фахівця відповідного рівня і профілю, конкурентноспроможного на ринку праці, компетентного, який вільно володіє не тільки своєю, а й мовою свого фаху та добре знає іншомовну фахову термінологію.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Оволодіння спеціальною термінологією іноземною мовою являє собою складний і багатобічний процес, але деякі найпоширеніші труднощі, що виникають у процесі її вивчення, можна поєднати для узагальнення та подальшого подолання при практичному перекладі. Звичайно, вони не вичерпуються описаними вище проблемами. Проте, запропоновані засоби їх вирішення допоможуть систематизувати знання й уміння курсантів, а також нададуть їх діям з вивчення спеціальної термінології творчого та осмисленого характеру. Основні результати проведеного дослідження набувають практичного значення в процесі узгодження сучасних національної та міжнародної термінології, а також удосконалення викладання іноземних мов. Крім того, отримані результати можуть стати у пригоді при міжнародному спілкуванні.

Список використаної літератури

1. Лучкіна Л. Ф. Формування фахового словника в майбутніх учителів технічних спеціальностей / Л. Ф. Лучкіна // Наукові записки ТДПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Педагогіка. – 2002. – № 3. – С. 104.
2. Ляховицкий М. В. Методика преподавания иностранных языков / М. В. Ляховицкий. – М. : Высшая школа, 1981. – С. 153.
3. Кусько К. Ф. Лінгвістика тексту за фахом / К. Ф. Кусько // Лінгводидактична організація навчального процесу з іноземних мов у вузі : Колективна монографія. – Львів : Світ, 1996. – С. 13.
4. Жлуктенко Ю. О. Методика викладання іноземних мов у вищій школі / Ю. О. Жлуктенко. – К. : Вища школа, 1971. – 31 с.

5. Фоломкина С. К. Обучение чтению на иностранном языке в неязыковом вузе / С. К. Фоломкина. – М. : Высшая школа, 1987. – 328 с.

6. Гринюк Г. А. Відбір навчального матеріалу для формування англомовної лексичної компетенції у студентів-економістів / Г. А. Гринюк, Ю. О. Семенчук // Іноземні мови. – 2007. – № 2. – С. 30–34.

7. Кулькіна Є. А. Прийоми роботи з навчальними текстами з англійської мови на передтекстовому етапі / Є. А. Кулькіна // Іноземні мови в школі. – 2007. – № 5. – С. 74.

8. Короткий тлумачний словник української мови / за ред. Д. Гринчишина. – К., 1999.

Рецензент – кандидат педагогічних наук, доцент Ваколюк Т. В.

Стаття надійшла до редакції 19.05.2014.

Усачик Н. М. Работа с текстами по специальности с целью усвоения терминологической лексики на занятиях по английскому языку

В статье рассматриваются взгляды отечественных и зарубежных ученых по проблеме изучения терминологической лексики, трактовка понятия “термин”, приводится определение этого понятия, этапы обучения терминологической лексики на базе текстов по специальности. В частности внимание сосредотачивается на способах семантизации терминов, раскрытие их значений при чтении текстов, чтобы в дальнейшем активизировать их в устной или письменной речи. Особое внимание уделяется проблеме изучения терминологической лексики, усвоения курсантами профессиональной терминосистемы как неотъемлемого компонента функциональной компетенции для успешного профессионально-направленного обучения иностранному языку.

Ключевые слова: *терминология, профессиональный, обучение, специальный, текст.*

Usachyk N. M. Working out the professionally oriented texts to master the terminological vocabulary at the English lessons

The article deals with the views of Ukrainian and foreign scientists on the issue of terminological study of lexis, the meaning of the “term”, stages of learning terminological vocabulary based on specialized texts. The attention

is paid on the ways of semantization of terms and disclosure their values. Particular emphasis is placed on the problem of terminological study of vocabulary, teaching cadets' professional terminology system as an integral component of functional competence which is generally the key for successful professionally oriented foreign language teaching.

Article presents the processing of terminological vocabulary when reading professional oriented texts that have three stages. The Three Stages of reading strategy involves teaching cadets to delve into text. The Pre Reading stage provides a scaffold for new concepts and vocabulary, promotes engagement and provides means for prediction. The second stage, reading, allows cadets to integrate the knowledge and information they bring to the text with 'new' information in the text. The last stage, after reading, allows cadets to articulate and process their understanding of what they have read and to think critically about the validity of the text.

The range of exercises in the study of terminological vocabulary from professional texts include three groups of exercises. The aim of the exercise of pre-reading task to provide semantization and initial consolidation of terminological vocabulary. The aim of the exercise of reading task is to search for and perception of specific information in the text, as well as automation of the terminology of action. The main objectives of these exercises are to control the process of reading motivation for further work with professional text to predict the content or expression of the main idea of the text, based on the terminological vocabulary. The aim of after reading exercises is to test knowledge of terms and intensive their use in further activities.

It is summarized that the stages of learning terminological vocabulary have been correlated with the stages of activity and development of professionally oriented texts. They are an activity of reading the text, pre-reading the text, the activity reading that text, and activity after reading the text, that is, after the text.

The importance of terms studying during the course of foreign language for specific purposes have been considered in this paper. Stages to master the specific terms are distinguished, effective methods of work at each stage and ways of identifying the terms are recommended.

Therefore, the terminology permeates the entire course of English teacher and task – to find such forms and methods of filing and processing that would make the process interesting and desirable for the cadets.

Keywords: *terminology, professional, teaching, texts, special.*